

Семантична (логіко-граматична форма алалії)	
Визначені порушення просторових та часових орієнтувань. Не виявлено дефектів артикуляційної та акустичної ланки. Розуміння фрази порушується при зміні прямого порядку слів. Розуміння змісту слова збережене.	Вихователь розвиває просторове орієнтування дитини у просторі та на площині через систему ігор, занять, настільно-друкованих ігор: «Покажи, що зліва і справа», «Покажи, що зліва і справа на картинці», «Постав перед ... і над ...» тощо. Даються поняття про часові уявлення.

Висновки. Досвід роботи, вивчення і апробація діагностичних методик дозволяє зробити висновки:

1. Для релевантної побудови освітньої стратегії, виділення оптимального шляху корекції педагогам ДНЗ слід мати глибокий синдромний аналіз дефекту, де паралельно здійснений зв'язок порушення з іншими психічними процесами.
2. Алгоритм встановлення діагнозу повинен проходити у напрямку: медичне обстеження + обстеження МППК
3. Практика роботи впевнює у необхідності поєднання логопедичного впливу з включенням до освітнього процесу спеціальних вправ на основі диференційованого аналізу діагнозу іншими педагогами закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Собонович О.Ф. Формування правильної вимови дітей з моторною алалією / О.Ф. Собонович. – К.: КДП. – 1981. – С. 18.
2. Бытова Л.А. Формирование речи у детей с тяжелыми речевыми нарушениями: начальные этапы работы / Л.А. Бытова // Особенный ребенок: исследования та опыт помощи: научно-практический сборник. – М.: Центр лечебной педагогики. – 1999. – Вып.2. – С.44-49.
3. Захарова О.А. Коррекция алалии. Упреждающее воздействие на нарушенную речевую и психоречевую предпосылку / О.А. Захарова // Дошкольное воспитание. – №12. – 2012. – С.89-94.
4. Левина Р.Е. Опыт изучения неговорящих детей алаликов / Р.Е. Левина. – М., 1951. – С. 41.
5. Орфинская В.К. принципы построения дифференцированной методики обучения алаликов на основе лингвистической классификации форм алалии. Развитие мышления и речи аномальных детей / В.К. Орфинская // Ученые записки. –Л., 1963.– С.22.
6. Трауготт Н.Н. Как помочь детям, которые не говорят / Н.Н. Трауготт. – СПб., 1994. – С.38.

Н.Г. ЛАБА. УЧЕТ СИНДРОМНОГО АНАЛИЗА ДЕФЕКТА РАЗВИТИЯ ПРИ ПОСТРОЕНИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАЕКТОРИИ РЕБЕНКА В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИВНОГО ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ

Резюме. В статье рассматриваются вопросы выявления моторной алалии и построения педагогической стратегии коррекции алалии в условиях инклюзивного детского сада. Идея комплексного подхода к анализу и коррекции данной патологии в настоящее время есть общепринятой, но их практическая реализация всегда вызывает ряд вопросов у практиков.

Ключевые слова: базовый языковой детерминант, афферентная моторная алалия, эфферентная моторная алалия, сенсорная моторная алалия, семантическая (логико-грамматическая) алалия, зрительно-пространственные ориентации.

N.G. LABA. ACCOUNTING SYNDROME ANALYSIS DEVELOPMENTAL DEFECTS IN CONSTRUCTING EDUCATIONAL TRAJECTORIES CHILD IN THE INCLUSIVE PRESCHOOL

The summary. The article questions are risen motor alalia identify and build pedagogical strategies alalia correction in conditions of inclusive kindergarten. The idea of an integrated approach to the analysis and correction of this disease there are currently common, but their practical implementation is always a poison questions from practitioners.

Key words: basic linguistic determinants alalia motor afferent, efferent motor alalia, sensory motor alalia, semantic (logical and grammatical) alalia, visual-spatial orientation.

Одержано редакцією 09.04.2015 р.

УДК: [373.2: 159. 95]: 159. 922. 7 - 056

Г.П. ЛОПАЧУК

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАГАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У ПРОЦЕСІ РУКОТВОРЧОЇ ПРАЦІ

Резюме: У статті здійснено теоретичний аналіз проблеми розвитку пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку загального розвитку та з особливими потребами к процесі рукотворчої праці. Розкрито особливості пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку та дітей з особливими потребами у процесі рукотворчої праці.

Ключові слова: пізнавальна діяльність, діти з особливими освітніми потребами, діти дошкільного віку, рукотворча праця.

Постановка проблеми. Сучасна система дошкільної освіти спрямована на підготовку особистості, яка самостійно мислить на створення умов, які відкривають перед дитиною можливість самостійних дій у пізнанні

навколишнього. Тому розвиток пізнавальної діяльності, творчості на сьогодні є актуальною проблемою. Виховання творчої особистості – одне з головних завдань, яке покликане розв'язувати усі ланки народної освіти.

Аналіз досліджень з проблеми. У контексті вищезазначеної проблеми особливого значення набувають дослідження, які стосуються пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку. У трактуванні поняття «пізнавальна діяльність», важливою є думка науковців (В. Котирло, Л. Подоляк, О. Проскура) про розкриття механізмів її формування, розуміння ставлення дітей для будь-якої праці та їх оцінних відношень. Як відзначають психологи, пізнавальна самостійність, характеризується умінням дитини думати та виконувати завдання, відповідно поводитися без сторонньої допомоги чи контролю [4].

Аналіз наукових джерел з проблеми самостійності свідчить, що ця якість особистості досліджувалася в різних видах діяльності: трудовій (Г. Годіна, Л. Порембська, Г. Уранова та інші); навчальній (В. Аванесова, Р. Буре, О. Усова), ігровій (Л. Артемова, Р. Жуковська, Н. Михайленко), художній (В. Инжестойкова, В. Ждан, І. Підкурманна), конструкторсько-ігровій (Ф. Ізотова, О. Сафонова, Л. Парамонова та інші) тощо [5].

У ряді досліджень здійснювалася спроба вивчити пізнавальну діяльність особистості, зокрема в дошкільній психолого-педагогічній науці ця проблема розглядалася у контексті вивчення окремих аспектів життєдіяльності дитини (Н. Аксарина, В. Нечаєва). На підставі аналізу робіт О. Запорожця, Д. Ельконіна, М. Лісіної визначені деякі підходи до вивчення проблеми розвитку пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку загального розвитку та дітей з особливими освітніми потребами в процесі рукотворчої діяльності. Зокрема не здобули ґрунтовного дослідження організація та вплив рукотворчої праці на розвиток пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку та дітей з особливими освітніми потребами [3].

Мета статті. Розкрити зміст розвитку пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку загального розвитку та з особливими потребами у процесі рукотворчої праці.

Виклад основного матеріалу. Одним з найбільш складних і цікавих завдань сучасної педагогіки є вміння бачити красу в повсякденних речах, викликаючи почуття радості від процесу праці, бажання пізнати таємниці та закони світотворення, здатність знаходити вихід в складних життєвих ситуаціях. Навчаючи дітей як загального розвитку, так і дітей з особливими потребами, постає основна мета – максимально розвинути їх пізнавальні можливості, підготувати їх до школи і до самостійного (або відносно самостійного) життя в майбутньому.

Часто ця здатність пов'язується з розвитком мови. Однак для того, щоб діяти самостійно, необхідно вміти поставити мету, спланувати дії, які ведуть до цієї мети, навчитися виконувати кожну з цих дій окремо. Основою розвитку дітей дошкільного віку являється їхня діяльність, так як мислення в цьому віці має предметно-практичний характер. Дитина знайомиться з світом через дії, які вона здійснює з оточуючими її предметами. Ці дії лежать в основі розвитку мислення. Важливо, щоб діяльність дитини була насиченою і різноманітною. Дитині необхідно розглянути той матеріал, з яким вона «працює», щоб їй легше співвіднести його зі словесною інструкцією і створити більш повний і точний образ.

У процесі пізнавальної діяльності розвивається пам'ять, асоціативне мислення і планування, розширюється знання про світ і закладаються основи гнучкої поведінки, що сприяють до розвитку у дитини самостійності та незалежності. Це важливо для дітей загального розвитку і з особливими потребами, починаючи з періоду її початкової соціалізації.

Не відкидається важливість наступних етапів життя у формуванні творчості, але стверджується, що саме початок є половиною справи. Максимальне залучення до дії всіх задатків дитини, спонукатиме до перетворення їх на творчі здібності. Зокрема, здібності розвиваються в емоційно-чуттєвому спілкуванні та предметно-практичній діяльності.

Діти особливо чутливі до несприятливих умов впливу. Причина полягає у незавершеності розвитку центральної нервової системи та опорно-рухового апарату. Також діти, незалежно від їхнього загального розвитку до активної діяльності, завжди виявляють бажання щось виконувати: їм властиве сильне прагнення до пізнання; вони не мають обмежень в своїх дослідженнях, виявляють їх у пошукових діях, спрямованих на отримання нових вражень про світ, матеріали, способи взаємозв'язку. Працюючи разом з дорослим, дитина глибше проникає в навколишній світ, починає розуміти деякі особливості, взаємозв'язки в природі.

У пізнавальній діяльності діти опановують систематичними знаннями про чуттєві якості предметів. Особливу роль при цьому відіграє формування у них узагальнених способів обстеження предметів. Зокрема, від способів обстеження залежить структура формування образів: дитина вчиться створювати образ, оволодіває здатністю передавати притаманні предметам властивості, форму, будову, колір, положення в просторі; свої враження; засвоює знання про матеріали, які використовуються для передачі зображення, створення художнього образу. Пізнавальна діяльність включає як процес цілеспрямованого навчання, керованого педагогом, так і самостійного, частіше стихійного придбання дитиною певних знань. Дитина з радістю пізнає і досліджує те, що її цікавить [2].

Однією з умов пізнавальної діяльності є організація цікавого змістовного життя дитини. Сюди відносять: експериментально-дослідницьку діяльність; цікаві спостереження за об'єктами і явищами навколишнього світу; матеріальне забезпечення; спілкування з прекрасним; дбайливе ставлення до процесу і результату дитячої діяльності; організація атмосфери творчості й мотивація завдання. Велике значення має виникнення потреби у самій діяльності – дитина не хоче діяти з примусу або коли їй не цікаво. Тут активним чинником впливу мислення вважається інтерес.

Задовольнити потребу в пізнавальній діяльності, зацікавити дітей змістовною справою дає можливість рукотворча праця, яка є засобом виявлення внутрішнього світу дитини. Інтерес викликає все конкретне та видиме. Дитина прагне все побачити та обстежити: її захоплюють речі, які знаходяться у навколишньому середовищі; вона збирає шматочки паперу, картону, клаптики тканини, листя; прагне працювати з різними матеріалами і предметами, досліджувати і вивчати їх.

Рукотворча праця сприяє бажанню творити. В дитячих руках різні матеріали та предмети – маленькі шматочки неосяжного, ще не зовсім відомого їм світу, перевтілюються і оживають в оригінальних формах і нових, іноді несподіваних способах з'єднання матеріалів між собою. Працюючи з матеріалами, їй приємними, дитина загального розвитку намагається самостійно, а дитина з особливими потребами спільно (з дорослим або при допомозі сильніших дітей) виготовити те, що її цікавить, те, що їй подобається.

Постійно піклуючись про те, щоб діти контактували з якомога ширшим колом дітей, які не володіють позитивними нормами спілкування, вміннями пізнавальної діяльності та з дітьми, в яких відсутні можливості виконувати складніші завдання, мають можливість елементарні вміння виконувати як найпростіші дії. Це стосується дітей з особливими потребами, яких потрібно залучати до виконання спільної роботи з метою формування в них бажання діяти, пізнавати і радіти успіху виконаної роботи. Створення позитивного ставлення до процесу пізнання, до діяльності досягається за допомогою формування позитивних емоцій у ставленні до об'єкту пізнавальної діяльності (знайомство з чудовими зразками виготовленими власноруч та спільно з дітьми) та висловлюванням віри в сили та можливості дітей. Організація систематичної пошукової діяльності, в основах якої формується справжній інтерес, викликають дедалі нові питання. При цьому у дитини виникає бажання шукати, впізнавати, вирішувати та досягати. Чим більше і глибше йде дослідницько-пошукова діяльність, тим більше проявляється бажання до пізнання [1].

Дітям загального розвитку (з високими пізнавальними здібностями) створюються умови для розвитку та поглиблення знань. Діти з особливими освітніми потребами мають змогу працювати індивідуально. Для них вноситься додаткова робота та окремі завдання. У роботі використовуються різні техніки (кляксографії; відбиток грудки паперу; відбиток долоні, кулачка, ребра, ступні, декількох пальців; штампування; поєднання декількох зображувальних матеріалів). Для розвитку пізнавальної діяльності застосовуються творчі завдання на збагачення індивідуального досвіду з різними матеріалами. Прикладом такого творчого завдання є «Чудонитка». Дітям пропонується прийом ниткоопису: нитка довільної довжини повністю фарбується акварельною фарбою, тоді пофарбовану нитку потрібно викласти на одній із сторін аркуша паперу, складеного навпіл. Іншою стороною аркуша накривається нитка. Після цього потрібно витягнути її за один кінець, нитка залишає слід на папері. Діти розглядають зображення, які вивела чудо-нитка, вигадують на що подібні, чим може прикрасити, чим ще доповнити.

Активізуючи пізнавальну діяльність, дітям пропонується розглянути кольори веселки, пригадати їх назви і порівняти зі своїми палітрами фарб. При з'ясуванні відсутності окремих кольорів перед дітьми постає проблема – де їх взяти, стимулювалась поява ідей. Відповідно, на допомогу прийшов чудо-пензлик, який допоміг отримати відсутні кольори.

Великого значення надається способам обстеження, з'єднання, порівняння, виділення характерних ознак і властивостей, вмінню узагальнювати та робити висновки. В результаті виконання творчих завдань було розширено досвід роботи з різними матеріалами, здійснювався вплив на пізнавальну діяльність; розширилось коло дитячих знань, інтересів на стадії допитливості. Діти мали можливість збагатити власну пізнавальну орієнтацію. Це особливо цінно для дітей з особливими потребами. Вони виявляли ініціативу незалежно від думки інших.

Висновки. Вищезазначене дає підстави стверджувати, в процесі рукотворчої праці діти захоплюються спільною пізнавальною діяльністю, відчують єдність з колективом, емоційно висловлюють свої думки та наслідки виникнення того чи іншого процесу. Також постійно прослідковується позитивне зростання пізнавальної діяльності у дітей, відбувається усвідомлення дитиною її участі в діяльності, яка формується інтенсивно завдяки зусиллям педагога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 1999. – 47 с.
2. Брежнєва О. Формування пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку у процесі праці / О. Брежнєва // Дошкільне виховання. – 1998. – № 2. – С. 12-15.
3. Кононко О.Л. Розвиток самосвідомості як запорука особистісного зростання дошкільника / О.Л. Кононко // Дошкільне виховання. – 1999. – № 10. – С. 3-5.
4. Кулачківська С.Е. Я – дошкільник: вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку / С.Е. Кулачківська, С. О. Ладивір. – К.: Нора-прінт, 1996. – 108 с.
5. Поніманська Т. Гуманізм як основа морально-духовного виховання особистості / Т. Поніманська // Гуманістично спрямований виховний процес і становлення особистості: зб. наук. праць. – К., 2001. – С. 41-46.
6. Щукина Г.И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе / Г.И. Щукина. – М.: Просвещение, 1979. – 160 с.

Г.П. ЛОПАЧУК. РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ОБЩЕГО РАЗВИТИЯ И С ОСОБЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ В ПРОЦЕССЕ РУКОТВОРНОГО ТРУДА

Резюме. В статье осуществлен теоретический анализ проблемы развития познавательной деятельности детей дошкольного возраста общего развития и с особыми потребностями к процессе рукотворного труда. Раскрыты особенности познавательной деятельности детей дошкольного возраста и детей с особыми потребностями в процессе рукотворного труда.

Ключевые слова: познавательная деятельность, дети с особыми образовательными потребностями, дети дошкольного возраста, рукотворного труд.

G.P. LOPACHUK. DEVELOPMENT OF INFORMATIVE ACTIVITY OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE AND THE OVERALL DEVELOPMENT WITH SPECIAL NEEDS IN THE LABOUR MAN-MADE

The summary. In the article the theoretical analysis of the cognitive activity of children of preschool age and overall development of special needs for rukotvorchoyi process works. The features of cognitive activity of preschoolers and children with disabilities in the labor rukotvorchoyi.

Key words: cognitive activity, children with special educational needs, children of preschool age, rukotvorcha work.

Одержано редакцією 17.04.2015 р.

УДК: 373. 2: 371. 382

О.І. КОСАРЄВА

ФЕНОМЕНОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ НАРЦИСИЗМУ

Резюме. В статті описуються феноменологічні ознаки нарцисизму, а саме: почуття сорому, магічне мислення, зарозумілість, заздрість в поєднанні з презирством, претензії на володіння правом, експлуатація та слабкі границі.

Ключові слова: нарцисизм, нарцисична особистість, ознаки нарцисизму.

Постановка проблеми. Зміни, що відбуваються в сучасному суспільстві нерідко призводять до порушень ідентичності. Н. Мак-Вільямс вказує, що проблема нарцисизму набуває характеру епідемії у сучасному світі [3]. Дійсно, нарцисизм – одна з найбільш складних проблем психологічної науки та психотерапевтичної практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нарцисична особистість – це людина, яка постійно дуже багато вимагає від себе і від інших та живе в полі надто високих очікувань. Один із механізмів формування нарцисизму можна позначити як "нарцисичну травму", що переживається дитиною як втрата значущого дорослого, або як тотальне розчарування в ньому, і призводить до розпаду, усвідомлення недоступності і неважливості для батьків свого емоційного стану [6]. У психологічній науці проблемі нарцисизму присвячені праці Х. Кохута, О. Кернберга, Н. Мак-Вільямс, З. Фройда, Х. Хензелера та ін.

Метою статті є висвітлення феноменологічних ознак нарцисичної особистості.

Виклад основного матеріалу. Здоровий нарцисизм має корені в немовлячому та ранньому віці. Саме здоровий нарцисизм дозволяє нам сміятися над собою, своєю недосконалістю, занурюватися глибоко в себе. Він також свідчить про наявність у людини здатності відчувати різноманітні емоції, можливість відділяти реалії від фантазій. Здоровий нарцисизм залежить від адекватної самооцінки людини, яка майже відсутня у людей, яких називають нарцисичними особистостями.

В свою чергу, нарцисичну особистість вважають нездоровою [3]. Це людина будь-якого віку, що не досягла свого емоційного та морального розвитку. Їй не вистачає реалістичного відчуття Самості та інтеріоризованої системи цінностей, однак надзвичайно великий інтерес до себе визначає всю поведінку цієї людини. Замість прояву смиренності, щодо своїх недоліків, її переповнює нестерпне почуття сорому, яке дуже часто є замаскованим. Крім того, у нарцисичної особистості відсутня здатність цінувати, або нерідко навіть визнавати незалежне від неї існування інших людей чи їх почуттів. Нарцисична особистість може навіювати страх, однак за її "величністю" або зачарованістю приховується емоційна неповноцінність в поєднанні з моральним розвитком дитини другого року життя. С. Хотчкіс виділяє наступні риси нарцисичної особистості:

- слабкі міжособистісні границі;
- емоційна пуста, обумовлена пригніченим почуттям сорому;
- заздрість в поєднанні з презирством;
- прагнення використовувати інших, щоб заповнити вакуум, який утворився внаслідок відсутності емпатії [5, 18].

Нарцисизм – це нормальна стадія розвитку в ранньому дитинстві, яку проходить кожна особистість, щоб стати більш цілісною. Однак, щоб цей перехід відбувся, потрібна допомога психічно здорових батьків, які можуть тримати свій нездоровий нарцисизм під розумним контролем, здатні розвивати індивідуальність своїх дітей і при цьому вчать їх цінувати та поважати інших людей. У випадку, якщо самі батьки є нарцисичними особистостями, то нерідко вони використовують своїх дітей для задоволення власних егоїстичних потреб і не